

styli 25 locus

Publicació d'Iniciativa Cultural de la Franja: una eina d'intercanvi literari

Escriure opinió enllà de la Franja

Molts escriptors i escriptores, en tots els àmbits geogràfics i cultures, complementen la seua activitat creativa amb col·laboracions en diferents capçaleres de revistes o diaris. El ser autores conegudes i autors sabuts en temes concrets fa que les seues firmes siguin a voltes requerides des de mitjans de prestigi o en publicacions de proximitat, amb una periodicitat fixa o de forma escadussera.

La Franja no és una excepció en aquest sentit. Un bon grapat dels nostres escriptors i escriptores, estudiosos de la cultura i la llengua de les nostres comarques escriuen habitualment a revistes o diaris, la procedència dels quals va més enllà de l'àmbit de les seues terres d'origen com a Madrid (diari *El País*, a l'edició central o la dedicada a Catalunya) Lleida, Barcelona, comarques de l'interior de Catalunya, País Valencià i altres indrets de la Catalanofonia. Són autors i autores que mantenen un vincle emocional i físic amb els seus orígens, alguns utilitzen el dialecte nordoccidental en la seua expressió escrita, altres es declinen per l'estàndard barceloní, però allò més important és que són llegits pels qui estimen la literatura en la nostra llengua i sentim per ells i per elles admiració i goig com a lectors i lectores de les seues publicacions. Heus ací alguns exemples.

Per començar, parlarem de l'investigador, filòleg i poeta mequinensà **Hèctor Moret**, de vegades amb el pseudònim d'Esteve Betrià a participar molts anys com a columnista habi-

tual al setmanari *L'Ebre* (ara *La Veu de l'Ebre*) editat a Tortosa. En aquest mitjà va col·laborar amb una columna mensual des del 4 de desembre de 1998 al 22 d'agost de 2008, amb la capçalera general de «Digressions patxetines». En total van ser un total de 75 columnes editades. En la segona meitat de l'any 2005,

Moret va publicar també una columna mensual a la revista *Serra d'Or*, sota el títol «Aco-tacions enrivetades», amb un total de 5 columnes editades. L'autor mequinensà, ha publicat esporàdicament articles d'opinió en altres mit-

jans editats a Catalunya com *Llengua nacional* i d'altres, però no de manera fixa. També és habitual veure la signatura de Moret sota diversos escrits com ressenyes, biografies, fets històrics, investigació lingüística o literària a la revista d'UGT de Catalunya *Llengua i Treball*, així com a altres publicacions de Catalunya, Balears i País Valencià.

En segon lloc, tenim a l'escriptora i periodista saidinenca **Mercè Ibarz**. Escriu cada dos dijous a l'edició catalana d'*El País* «des de, com a mínim, el 2011» —ens comunica. Aquests articles apareixen també als webs en català i en castellà del diari. Des de 2015 publica cada dissabte un article a *VilaWeb*. Quant als temes d'aquestes columnes «són força variats i alhora tenen un denominador comú: qüestions de cultura, en un sentit ample: llibres, exposicions, cine i televisió».

Per continuar, parlarem de la fragatina **Susanna Barquín**, que va ser uns anys presidenta



Hèctor Moret i Artur Quintana



Mercè Ibarz



Susanna Barquín



Iniciativa Cultural de la Franja



Publicació d'Iniciativa Cultural de la Franja

Direcció:

Merxe Llop
Mário Sasot

Consell de redacció:

Esteve Betrià
Pep Espluga
Loli Gimeno
Carme Messeguer
Ramon Mur
Artur Quintana

Disseny:

Esteve Betrià
Ricard Solana

Redacció

C/ Major 4
44610 CALACEIT
tempsdefranja@gmail.com

Impressió i producció

Terès & Antolín s.c.
info@teresantolin.com

Dipòsit legal: TE-57/2009



INSTITUT RAMON MUNTANER
Fundació privada dels Centres d'Estudi de País Catalana

de l'IEBC i columnista de *TdF*, col·labora des de fa 11 anys amb *Lectura*, suplement dominical del diari *Segre*, amb una columna quinzenal on té total llibertat per escriure del tema que vulgui. Li van proposar de participar en el llibre coral en homenatge a Fuster, *Nosaltres les fusterianes*, «que va engrescar 100 dones de tots els àmbits territorials de la llengua a escriure sobre Fuster». També és autora d'un relat «que algun dia acabarà en novel·la, o no», que es va incloure a *Capolatell*, un recull de relats curts de diversos autors, ambientats d'alguna manera al Solsonès, lloc on es va fer aquell any la Trobada d'Escriptors del Pirineu. Fa uns anys va col·laborar a l'*Avui* amb un article setmanal sobre economia agrària per compte de la Fundació Agrícola Catalana. Tot i que habitualment anava signat per la Fundació, quan la temàtica era massa *friendly* li deien que firmés ella. També van publicar una selecció d'aquells articles en el llibre *Agricultura, aigua i alimentació: el repte de Catalunya per al segle XXI*. Temps després se'n va fer una segona edició, amb pròleg de Vicenç Villatoro.

Un altre escriptor i militant lingüista és **Francesc Ricart**, fragatí resident a Igualada. Escriu des de 2007 un article mensual a *La Veu de l'Anoia* i fins fa poc en feia un a l'*Anoia Diari* (digital), també cada mes. «No passo d'aquí; per bé que he escrit coses quan m'ho demanen, sempre relacionades amb militàncies lingüístiques i polítiques.» A més, forma part del consell de Redacció de *L'esclatxa*, revista que edita la Coordinadora d'Associacions per la Llengua-CAL.

Ente els representants més joves tenim a **Roberto Albiac**, de Favara, qui va publicar, en el número 16 de la revista literària valenciana *Gargots*, un article sobre Jesús Moncada i podem dir que està en un procés d'iniciació en aquesta vocació de l'escriptura i col·laboracions literàries i informatives en aquelles publicacions que li van sorgint en la seua trajectòria professional i vital.

Continuem parlant de **Francesc Serés**. L'escriptor saindinès començà a col·laborar en temes culturals a *L'Avenç*, el 2005 i 2006, i també, més escadusserament al suplement «Cultura/s» de *La Vanguardia*. Continuà a les revistes *El món d'ahir* i *La Maleta de Portbou*, «de forma flexible, no periòdica». Posteriorment ho va fer a *El País*, secció d'Opinió (2010-2017) i al *Quadern cultural* en dues etapes (2005-2006 i 2010-2017).



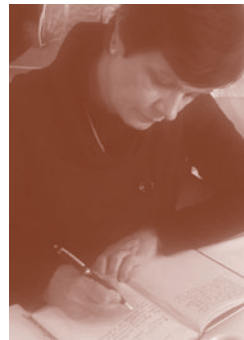
Francesc Ricart



Roberto Albiac



Francesc Serés



Merxe Llop



aquells moments eren d'actualitat». Als interessats en fer un tast de l'abundant i saborosa prosa periodística d'en Chauvell els recomanem el seu llibre recull *La llengua de les sirenes* (Pagès) amb una acurada nota de l'editor de l'obra, Josep Esplugas.

Finalment, la nonaspina **Merxe Llop** va posar en marxa i va formar part de l'equip de redacció, a més de col·laboracions escrites, amb la revista escolar *La Garbinada* i la publicació local *El Pedrís* a Bot (Terra Alta) durant nou anys. La revista *El Pedrís* té subscriptors per tots els territoris de parla catalana i de fora.

Per suposat, agraïrem tota informació nova sobre aquest o altres temes que tractem en aquest suplement així com d'altres propostes i comentaris. Gràcies anticipades per la vostra col·laboració.

Llop/Sasot

També va escriure al diari *Ara* des de 2017 fins al 2019.

El nostre estimat i referent ineludible **Artur Quintana**, col·laborador assidu a *TdF* i altres publicacions d'àmbit aragonès com *Diario de Teruel* i *Compromiso y Cultura*, d'Alcanayís, ha publicat també temes franjatsins «no gaires» —ens diu— a la revista *Els Marges* de Barcelona, i d'investigació a *l'Aiguadolç*, de Dénia. També ha tractat temes de romanística a revistes alemanyes, catalanes i occitanes. «A un llibre de traduccions de llengües espanyoles vaig fer un article sobre l'aragonès, però han estat sempre contribucions escadusseres» —ens explica.

Un altre escriptor columnista de la Franja és **Josep Antoni Chauvell** (El Campell, Llitera), primer Premi

Guillem Nicolau el 1986, va publicar columnes setmanals al ja desaparegut *Diari de Lleida*, dirigit per Ramon Badia, des del 23 de maig fins al 26 d'octubre de 1991. Més endavant, col·laborà assíduament al diari lleidatà *La Mañana*, del 2001 al 2007. També ha escrit articles d'opinió a la revista *Tirant al Blanc*, de Llengua i Literatura (maig de 1992), a la revista *Àrnica*, d'Esterri d'Àneu (juny de 1992), a *Ressò de Ponent*, de l'Ateneu de Lleida, i un article al setmanari valencianès *El temps*. Els temes tractats en els seus escrits giren envers «la política, la Franja, la llengua, la Llitera i opinions sobre temes que en

El Tano

No era la primera volta que el senyor Antonio agafava la bicicleta a primeres hores del maití, amb la rosada, per anar-se'n a Lleida.

Era caçador i no el feia res recórrer els 34 kilòmetres que separaven Saidí de la capital del Segre amb aquell vell velocípede, travessar camps i camins de terra, a la cerca d'una bona peça per endur-se-la al sarró: una llebre, una perdiu, un conill...

Però aquesta vegada era diferent. Portava la gorra nova, la que havia comprat no feia gaire al carrer Major de la ciutat i el vestit de vellut negre que guardava per a les ocasions especials.

Es col·locà les anelles de subjecció a la part baixa dels pantalons i va fer cap al mas de la Cova, uns quants kilòmetres amunt de la carretera de Tamarit. Allà deixà parats uns ceps per atrapar animals i continuà pel camí de Vallmanya fins arribar a Raïmat.

[...]

No, aquell no era un viatge rutinari, i encara menys un viatge de plaer. El senyor Antonio havia fet el servei militar a Melilla, una plaça espanyola enmig del Marroc assetjada per les tropes rebels d'Abd-el-Krim en plena guerra del Rif, una mica abans de la desfeta d'Annual. Allí va fer amistat amb un militar del seu destacament, el caporal Cayetano Lourido, al qual tothom l'anomenava "el Tano".

Era un galleg baixet, amb un bigoti xarlotià, ulls petits, rodons i foscos, que caminava a saltets i parlava a crits perquè era sord d'una oïda.

[...]

David, el més petit de la gran família del Tano, era homosexual i des de que era un xiquet, li agradava vestir-se de dona. A meitat dels anys 70 acabà exercint la prostitució per l'entorn del carrer Cavallers i quan s'arrosava la nit anava a la caça de clients de classe més alta per pubs i discoteques com ara L'Escarlet o el Sícoris. Una atziaga vetllada, un client el cosí a punyalades (dotze, segons l'atestat policial) i la Lucy (eix era el seu nom de feina) aparegué morta quan despuntava el dia molt prop de les tàpies del cementeri vell.

[...]

El temps va passar sense adonar-se'n i el senyor Antonio arribà a la plaça Sant Josep just en el moment quan les portes de l'església de Sant Llorenç s'obrien de bat a bat perquè sortís el taüt de la Lucy amb un lleuger vaivé, portat als muscles per quatre germans de la difunta. Darrere hi anaven els altres familiars encapçalant una discreta comitiva. Quan el

Tano veié el seu amic a peu dret, a l'altra vorera del carrer, mentre subjectava amb una mà la bicicleta i amb l'altra un pomell de roses, va detenir la marxa i per un instant els seus ulls negres, humits pel dolor, es clavaren fixos en els del seu amic.

El senyor Antonio deixà les flors que havia comprat a la plaça de Sant Joan lligades al portamantes de la bicicleta, premé amb força aquells manillars caragolats com a banyes de mardà folrats d'esperadrap i acotà el cap envaït per una tristesa insuportable. Esperà que sortís tothom de l'església i, sempre amb el seu bicicle a la mà, s'afegí a la cua de feligresos que seguia el fèretre fins a arribar al cementeri.

Màrio Sasot



Love estora

Es van conèixer a Internet. L'atzar va fer que tots dos coincidissin en una pàgina publicitària. Ella al costat d'ell. Ell al costat d'ella. Va caldre poc Photoshop perquè la seva joventut i esveltesa la duien incorporada. Però a la vida passa que, de vegades, aquests encontres fortuïts, deixen petjada.

“Fets l'un per l'altre i a punt per a una nova vida”, deia l'eslògan que els creatius van incorporar al peu de les fotografies. Potser va ser això... o potser simplement aquell subtil contacte físic entre ells, el dia de la sessió fotogràfica. Després, cadascú per la seva banda. I ell, i ella, amb la torbadora sensació que res ja no seria igual si havien de viure separats. El desig de retrobar-se i estar junts els corsecava dia a dia malgrat que cap dels dos era conscient dels sentiments de l'altre.

I va ser una tarda, la vespra de Reis, que ella va prendre la determinació. No solia escoltar les converses, però en veure aquella parelleta aturada, amb els ulls llampurnejants davant la fotografia que havia encès el seu cor, ho va tenir molt clar. A la vida, qui no arrisca no pisca: calia jugar-se-la.

Ho va planejar amb tota la cautela que l'enfolliment amorós pot permetre. Estava segura que el podria trobar a l'altra

planta de l'edifici. Ho faria de nit, aprofitant l'escassa il·luminació de seguretat. Avançaria a poc a poc, mirant de no fer soroll i resseguint les fletxes del terra. Hauria de vigilar especialment en arribar al restaurant, on algú del servei de neteja podria veure-la. Però si podia superar aquest escull, estava segura que aquella mateixa nit acabaria entre els seus braços.

L'endemà de Reis la botiga va obrir puntualment, com cada dia. Jessica Puigpelat, la supervisora de la secció de teixits per a la llar, fou cridada al despatx del responsable de tenda. Ni ella ni el personal de seguretat van ser capaços de trobar una explicació al que havia succeït. Al bell mig de la secció de teixits per a la llar, envoltats de coixins i damunt d'una enorme estora que duia impresa la paraula “LOVE”, una prestatgeria Groödholm –la més petita de la sèrie– apareixia entaforada dins d'un armari Leverhagueen. Tots dos tombats sobre l'estora i l'armari amb les dues portes obertes prenent la prestatgeria en una abraçada amb vocació d'eternitat.

Ben aviat farà un any, i encara pensen...

Josep Carbonell

Bevent-mos la vida a glopets

Raquel Llop

Cafè i silenci,
olors i sorolls,
no demano més per començar el dia.
Si el món vol anar de pressa,
paro, faig un glop.
Intens i càlid.
Que done vida i treu la son.
Que em recorde on sóc, de manera amable.
Ara i aquí.
Res més.
Bec a poc a poc,
intentant allargar lo efímer.
Meravellós espectacle,
lo de la simplicitat.
Sentir-me la persona més rica,
encara que tinga lo cor embargat.
Poc més te puc oferir,
si necessites altres coses,
et convido a fugir.
Ací no trobaràs cap riquesa ni castell,
més que aquella que dus a dins.
Si vols, et convido a venir,
porta la teua tassa,
que jo, vaig preparant cafè.

La xica de Miralsot

Àngel Villalba Damian

A la voreta del Cinca
al nucli de Miralsot
viu la xica més majeta
d'este terme d'Aragó.
Lo seu monyo llarg i llis
com una panolla en flor
me va trastocar el sentit
i vaig perdre la raó.
Magdaleneta li diuen
filla de bons llauradors,
és la maestra d'escola,
també toca l'acordió.
Li vaig compondre una ronda,
així la toquem los dos.
Sobre la glera del riu
li vaig declarar l'amor.

Al Cinca i lo Matarranya
els va fondre la passió.

Juny de 2021